

2011. március 23. szerda
Pál első levele a korinthusiakhoz 2,1–5
Dr. Herczeg Pál

Pál a megfeszített Krisztust hirdeti

^{2,1}Én is, amikor megérkeztem hozzátok, testvéreim, nem úgy érkeztem, mint aki ékesszólás vagy bölcsesség fölényével hirdeti nektek az Isten bizonyágtételét. ^{2,2}Mert úgy határoztam, hogy nem tudok közöttetek másról, csak Jézus Krisztusról, róla is mint a megfeszítetttről. ^{2,3}És én erőtlenség, félelem és nagy rettegés között jelentem meg nálatok. ^{2,4}Beszédem és igehirdetésem sem az emberi bölcsesség megejtő szavaival hangzott hozzátok, hanem a Lélek bizonyító erejével; ^{2,5}hogy hitetek ne emberek bölcsességén, hanem Isten erején nyugodjék.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Az apostol Korinthusba érkezését az ApCsel 18,1kk-ban olvashatjuk. Lukács ott megemlíti Pál látomását is, melyet leveleiből nem ismerünk. Ez magyarázza a mostani perikópa némely kijelentését: a *phobos kai tromos* (félelem és rettegés) előbukkan már az Ézs 19,16 görög szövegében, majd Pál ismétli a 2Kor 7,15-ben és a Fil 2,12-ben. Többször előforduló szituáció az apostol, egyáltalán Isten népe

életében. Ugyanakkor nem összeomlást eredményez, hanem felfigyelést, bizalmat Isten munkája, ígérete iránt.

Vajon az athéni élmény közvetlen következménye az 1. versben jelzett szándék? Lehetséges! Athénban nem csak a zsinagógában hirdette Krisztust, és nem csak az ószövetségi ígérek alapján, hanem a főtéren a sztoikus és epikureus filozófusok előtt, mégpedig az ő nyelvükön és megnyerésükre. Nem volt olyan eredmény, mint más városokban. Most pedig a sztoicizmus és cinizmus fészkébe érkezik, vagy éppen ír. Ezért eldöntött szándéka, hogy nem ékesszólás ígéje (*hyperokhé* = *szónoki virtuozitás, agyonbeszélés, rábeszélésfö-lény*), vagy bölcsesség „fö-lénye” fogja segíteni, hanem csak Krisztus, mégpedig kifejezetten megfeszített volta. Nem tartalmi szükítésről van szó, hanem éppen a hellenista világ isteneivel és mítoszaival szemben az „Isten bölcsességének” kifejtéséről. Bizonytal hirdették Korinthusban is az apostol munkatársai, a *hypéretai* (Ige szolgálói) Jézus Krisztus földi életét is. De a kereszt hirdetésével lehet „sokkolni”, és ezzel meggyözni a hallgatókat.

Izgalmas sok jelentős kézirat variánsa: nem Isten bizonyágtételét (*martyrion*), hanem Isten *misztériumát* hirdeti az apostol. Nyilván nem véletlenül választották a másolók a bizonyágtétel szót: éppen az előzőek értelmében a misztérium említése netán kétes kísérlet lett volna. Mégis nekünk sokatmondó ez a változat is: nem bölcsességről, nem logikáról, nem megnyerő beszédéről van szó, hanem valóban misztériumról!

A 4. versben említett gyengeség (*astheneia*) lehetne fizikai gyengeség, betegség is, de éppen az említett félelem és rettegés miatt nem ez a valószínű jelentése, hanem az apostol önkritikus vallomása ez. (Csak galáciabeli megjelenésekor olvasunk betegségéről, itt Korinthusban nem.) Nemcsak a pogány szónokok és filozófusok között nem érzi magát „verseny társnak”, de Jézus szolgálatához sem érzi magát méltónak – ez is sokszor megjelenik leveleiben. Ugyanakkor átéli azt, amit a 2Kor 12-ben olvasunk: „amikor erőtlén vagyok, akkor vagyok erős”. Szép és sokatmondó ez a kontrasztban kifejezett lelkiállapot.

Saját elmondott tanúság tételét két szóval jellemzi: *logosz és kérigma* – tartalom és forma: transzcendens Ige és apostoli igehirdetés, bizonyágtétel. Bizony nem emberi „teljesítmény” ez, sem akkor, sem azóta. A 4. versben előbukkan egy többlet-variáns: *anthropiné sophia*, ezt a magyar fordítás érvényesíti is, de pont ezt nem akarja Pál alkalmazni, azaz az emberi bölcsesség módját.

A perikópa vége még egy fontos kifejezést és tényt közöl: erőnek és léleknek megmutatását. Az *apodeixis* hozzá tartozik a rétori tevékenységhez (is): szükségszerű befejezése a szónoklatnak Bizonyítás, „ahogy a figura mutatja”. Az apostoli igehirdetésnek azonban nem rétori a bizonyítása, hanem a „Lélek bizonyító

ereje” van jelen. (Szerintem jobb a már idézett Károli fordítás!) Erről ír Pál az 1Thessz 1,5-ben, de ezt ígérte már Jézus is a Márk 16,20-ban. Egy magyarázó kiemeli: a Lélek ereje mind a beszélő, mind a hallgató oldalán jelen van.

Ez a perikópa a mindenkori igehirdetés szituációja – adandó alkalommal átélte csodája!

Prédikációvázlat

Igehirdetői kiképzésünkkel sok mindent meg kellett tanulnunk: textusválasztást, az előkészületben exegézist, anyaggyűjtést, meditációt – mindezt imádság foglalatában. Azután a központ, a főtétele megfogalmazását, ami végül finális tétellé kell hogy váljon. A főtétel kibontását lehetőleg 3 tételben, aktuális magyarázó képek keresését, felhasználását. Mindezt természetesen stílizálva, méltó formába önteni. Általában így csináljuk, ha megszokott környezetben és gyülekezetben vagyunk.

Pál apostol Athénból érkezett Korinthusba az első alkalommal, ahol az Aeropágoszon folytatott igehirdetése és vitája felemás eredményt hozott: néhány megtérőt, néhány tépelődőt és néhány gúnyolódót. Rendkívüli volt a helyzet – az eredmény sem lehetett más, mint rendkívüli. Mindenesetre egy életre szóló emlék, figyelmeztetés maradt!

A mostani szituációnk természetesen más. De próbáljuk meg az eddig elmondottak alapján magunknak és mára nézve megfogalmazni: hogyan készülünk? Mi történik? Mi lesz az eredmény az igehirdetésnek?

1. Hogyan készülünk? Az intellektuális és technikai részét már említettük. Van azonban még egy, igen fontos előkészület: az imádság mellett saját lelkünk felkészítése. Mit akar a mai igehirdető megvalósítani? Szép, tartalmas, intellektuálisan megalapozott prédikációt? Bizonytalán ezt is, és ez jó, természetes. De tud-e háttérben maradni a személye – hiszen Isten bizonyoságtételét, kell továbbadnia. Vagy éppen azzal kell szembesülnie, hogy nem csak intellektusról van szó, hanem misztériumról, amit nem csak magyarázni próbálunk (amennyire egyáltalán lehet), hanem amire rezonálnia kell a léleknek, amibe fel lehet lelkileg nőni, mert önmagunkban ehhez kevesek vagyunk.

Ki ne felejtjük a hallgatót sem az előkészületből. Nem ékesszólást és bölcsességet kíván hallani, (bár ha „ékes”, az méltó is az ügryhöz). Hanem igehirdetést, Isten bizonyoságtételét, misztériumot, amibe néha beleborzong a lélek. Ahol az Ige hol fedd, hol ítél, hol vádol, hol pedig felemel, vigasztal, segít – és mindenképpen nekünk szól. Misztérium ez.

2. A tartalom, a mondanivaló ha nem is mindig expressis verbis, de – különösen az újszövetségi textusok alapján – a Krisztus-esemény hirdetése. Különösen pedig a „kereszt teológiája” módján. Mert akár a történeti Jézus szavairól, tetteiről, szenvedéséről szólunk, akár annak jelentőségéről az apostoli levelek alapján, de mindezeket át kell hogy érződjön: múltunk, jelenünk, egzisztenciánk elválaszthatatlan attól, amit Jézus Krisztusban az Atya tett értünk. Jövőnk (és jelenünk sem) képzelhető el anélkül, hogy ebben a tanúskodásban, misztériumban élünk. Itt nincs helye emberi bölcselkedésnek, személyiségünk kibontásának, önmagunk megvalósításának. Illetve csak egy módon: ha az Isten által elhívott személyiséget akarom „megvalósítani” – de az is az Ő kegyelmes munkája.

3. Mert ami történik az igehirdetés nyomán, az léleknek és erőnek jelentkezése. Olyan lesz a lelkületünk, mint ahogy az apostol a Gal 2,19k-ban írta: „élek többé nem én, hanem Krisztus él bennem”. Vajon cselekszik-e az Úr Lelke velem és bennem olyan dolgokat, melyek az Ő hatására történnek (gondolataimban és valós tetteimben?) Ez „hitelesíti” ugyanis az egyik oldalról az igehirdetőt, de az Ige minden hallgatóját is.

Hát így jövünk, és így szólunk Néha valóban félelemmel és rettegéssel, de jó ez a félelem = istenfélelem. És jó a rettegés: nehogy mi magunk méltatlanná váljunk Isten gyermeki méltóságára. Néha „sokkol” az Ige: megállítja rendetlenül verő szívünket, és majd új ritmusra indítja. De mindenképpen reménységgel jövünk: aki elkezdte bennünk a jó munkát, be is fejezi azt (Fil 1,6).